

Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία

Τόμ. 2 (2019)

Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Ελλάδα-Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Νέες Τεχνολογίες, Καινοτομία και Οικονομία», Λαμία 28, 29, 30 Σεπτεμβρίου 2018

Η πορεία από την συγγραφή της αίτησης ως τον συντονισμό και τη διαχείριση ενός Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus Plus KA2

Νικόλαος Αμανατίδης

doi: [10.12681/elrie.1463](https://doi.org/10.12681/elrie.1463)

Η πορεία από την συγγραφή της αίτησης ως τον συντονισμό και τη διαχείριση ενός Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus Plus KA2

Αμανατίδης Νικόλαος

nikosaman@gmail.com

Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου στο 3^ο ΠΕ.ΚΕ.Σ. Κεντρικής Μακεδονίας
Δρ. ΤΠΕ στην Εκπαίδευση

Περίληψη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό το πρίσμα των πολλαπλών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο κόσμος αλλά και η Ευρώπη ειδικότερα στο σημερινό ραγδαία εξελισσόμενο 21^ο αιώνα, θέσπισε την ανάπτυξη και προώθηση μιας σειράς από υποστηρικτικά, συγχρηματοδοτούμενα και διακρατικά προγράμματα συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ο σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η καταπολέμηση της ανεργίας, της διαφορετικότητας, καθώς και των διαρκώς αυξανόμενων προσφυγικών ροών προς τις χώρες της Ευρώπης. Το άρθρο αποτελεί μια προσπάθεια παρουσίασης και ανάλυσης τόσο της σύνταξης της αίτησης όσο και της διαχείρισης ενός ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus Plus με θεματική την ένταξη, κατάρτιση και επιμόρφωση των προσφυγικών ροών στην περιφέρεια της κεντρικής Μακεδονίας καθώς και στις περιοχές της Μασσαλίας, (Γαλλία) και Παλέρμου, (Ιταλία). Ως ακολούθως και στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος που αφορά τη Βασική Δράση 2, καινοτομία και ορθές πρακτικές, σχεδιάστηκε και οργανώθηκε μια επιμορφωτική δράση πρωτόγνωρη για τα δεδομένα τόσο της κεντρικής Μακεδονίας όσο και ολόκληρου του Ελλαδικού χώρου.

Λέξεις κλειδιά: Erasmus KA2, Επιμόρφωση, Προσφυγικές Ροές.

Abstract

The European Union, in light of the many challenges faced by the world and Europe in particular, in today's rapidly advancing 21st century, has set up the development and promotion of a series of supportive, co-funded and transnational cooperation programs on education. The purpose of these programs is to combat unemployment, diversity, and the ever-increasing refugee flows towards the countries of Europe. This article is an attempt to portray and analyze the drafting of the implementation actions as well as the management of a European Erasmus Plus program focusing on the adaptation, integration and training of refugee flows in the region of central Macedonia. Thus, and following the successful funding under the specific program Key Action 2, innovation and good practices in the field of strategic partnerships to boost innovation, and promote co-operation in the afore specified fields, a set of training events was designed and implemented for the first time in the region of central Macedonia as well as in Greece overall.

Keywords: Erasmus KA2, Training, Refugee Flows.

1. Εισαγωγή

Οι Στρατηγικές Συμπράξεις στο πρόγραμμα Erasmus+ αφορούν την ανάπτυξη και ενίσχυση διακρατικών συνεργασιών μεταξύ φορέων και οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας ή και σε άλλον κοινωνικοοικονομικό τομέα. Στις στρατηγικές συμπράξεις συμμετέχουν τουλάχιστον τρεις οργανισμοί από τρεις διαφορετικές χώρες του προγράμματος. Μία σημαντική προτεραιότητα του προγράμματος αυτού μέσω της γενικότερης πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ενίσχυση και αναδιαμόρφωση της εκπαίδευσης στα νέα και διαρκώς μεταβαλλόμενα δεδομένα ώστε να καταστεί ασπίδα προστασίας, στήριξης και ευημερίας των παιδιών και εφήβων, με σκοπό την κοινωνική συνοχή, την αντιμετώπιση των νέων και διαρκώς αυξανόμενων προκλήσεων και αναγκών στο χώρο της εκπαίδευσης, αλλά και της

εργασίας και την ανάπτυξη των ανθρώπινων δεξιοτήτων σε κάθε τομέα, γνωστικό, κοινωνικό και συναισθηματικό, (ΕΥ, 2015).

Θα καταστήσουμε την Ευρωπαϊκή Ένωση ισχυρότερη και πιο ανθεκτική, μέσα από ακόμα μεγαλύτερη ενότητα και αλληλεγγύη μεταξύ μας και μέσα από την τήρηση κοινών κανόνων. Δηλώνουμε ότι θα καταβάλουμε προσπάθειες για να υλοποιήσουμε μια ασφαλή και προστατευμένη Ευρώπη, (Διακήρυξη της Ρώμης, 27 Μαρτίου 2017).

Δεν ξεχνάμε το μεταναστευτικό. Η Ευρώπη δεν είναι και δεν πρέπει ποτέ να γίνει φρούριο. Η Ευρώπη είναι και πρέπει να παραμείνει η ήπειρος της αλληλεγγύης, στην οποία θα μπορούν να βρίσκουν καταφύγιο όσοι προσπαθούν να γλυτώσουν από διώξεις. (Ομιλία του κ. Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ για την κατάσταση της Ένωσης, 13 Σεπτεμβρίου 2017).

Κατά τη διάρκεια του 2015 και του 2016 η εισροή προσφύγων και μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν άνευ προηγουμένου. Πάνω από 2 εκατομμύρια άνθρωποι έφτασαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι περισσότεροι προσπαθώντας να διαφύγουν από τον πόλεμο και την τρομοκρατία στη Συρία και σε άλλες χώρες (UNHCR, 2019).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, (ΕΕ), έχει συμφωνήσει μια δέσμη μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται η προσπάθεια να αντιμετωπιστούν τα βαθύτερα αίτια της κρίσης καθώς και η σημαντική αύξηση της αρωγής στους ανθρώπους που χρειάζονται ανθρωπιστική βοήθεια, τόσο μέσα όσο και έξω από την ΕΕ. Έχουν ήδη ληφθεί μέτρα για τη μετεγκατάσταση των αιτούντων άσυλο που βρίσκονται στην Ευρώπη, για την επανεγκατάσταση ατόμων από γειτονικές χώρες, τα οποία έχουν ανάγκη, και για την επιστροφή των ατόμων που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για χορήγηση ασύλου. Η ΕΕ βελτιώνει την ασφάλεια στα σύνορα, καταπολεμά τη διακίνηση μεταναστών και παρέχει ασφαλείς τρόπους νόμιμης εισόδου στην ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας, Ενημέρωση Πολιτών, 2017).

Στην Ελλάδα το 2016 υπήρχαν 116.900 μετανάστες συνολικά, από αυτούς οι γεννημένοι εκτός ευρωπαϊκής ένωσης ανέρχονται στους 69.500, σύμφωνα με τα στοιχεία της ευρωπαϊκής στατιστικής υπηρεσίας, αύξηση της τάξης του 59,5%, Eurostat, (2016). Αν μελετήσουμε τα στοιχεία παρατηρούμε ότι υπάρχει μεγάλη μετακίνηση πληθυσμού εντός των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάτι που δηλώνει ότι ήδη έχουμε εισέλθει σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη κινητικότητα, πολλαπλές αλλαγές και νέες ανάγκες στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους κατοίκους της ευρωπαϊκής ηπείρου. Γεγονός, το οποίο υπογραμμίζει ακόμη πιο έντονα την υποχρέωση της Ευρωπαϊκής χάραξης πολιτικής για ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο εύελικο και ανοιχτό στην διαπολιτισμικότητα, τη διαφορετικότητα και την πολυγλωσσία. Προς αυτή την κατεύθυνση λοιπόν και στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω των δυνατοτήτων χρηματοδότησης από το πρόγραμμα Erasmus Plus KA2, η Περιφερειακή Διεύθυνση Κεντρικής Μακεδονίας, ΠΔΚΜ, εργάστηκε πάνω στη συγγραφή πρότασης-αίτησης αναφορικά με τη δημιουργία και εφαρμογή επιμορφωτικού υλικού για την εκπαίδευση και κατάρτιση των προσφύγων-μεταναστών σε συνεργασία με ακαδημαϊκούς και άλλους φορείς. Η αίτηση ήταν επιτυχής και έτσι στη συνέχεια οργανώθηκε και σχεδιάστηκε η πορεία υλοποίησης-εφαρμογής και αξιολόγησης-παραμετροποίησης του έργου της ενσωμάτωσης και επιμόρφωσης των προσφύγων-μεταναστών που βρίσκονται στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας των Διαβατών και του Πολυκάστρου στη χώρα μας, καθώς και των αντίστοιχων κέντρων υποδοχής στη Γαλλία, (Μασσαλία) και Ιταλία, (Παλέρμο). Για την επίτευξη του σκοπού αυτού σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε σχετικό επιμορφωτικό υλικό από τους συνεργαζόμενους πανεπιστημιακούς φορείς καθώς και εφαρμόστηκε στα κέντρα υποδοχής μεταναστών από τους επιμορφωτές-εθελοντές.

2. Το Έργο

Βάσει λοιπόν της νέας πραγματικότητας και στη χώρα μας με την εισροή χιλιάδων μεταναστών, κυρίως από τη Συρία, και μαζί τους χιλιάδων παιδιών και εφήβων που χρήζουν εκπαίδευσης, η

ΠΑΚΜ, αποφάσισε να δραστηριοποιηθεί, σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσει τα νέα αυτά δεδομένα. Σκοπός και κεντρική ιδέα του όλου εγχειρήματος ήταν ο σχεδιασμός και η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού καθώς και επιμορφωτικών προγραμμάτων ειδικά για τις συγκεκριμένες μαθησιακές ομάδες, οι οποίες είχαν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως διαφορετική κουλτούρα, και διαφορετικό γνωστικό υπόβαθρο, οι μαθητές δεν μιλούσαν ελληνικά, δεν πήγαιναν στο σχολείο για αρκετό χρονικό διάστημα, και είχαν βιώσει μία πρότερη τραυματική εμπειρία, όπως αυτή ενός εμφύλιου πολέμου στη χώρα τους. Η ΠΑΚΜ, απευθύνθηκε σε πανεπιστημιακούς φορείς και οργανισμούς με κύριο αντικείμενο την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, καθώς και την κατάρτιση σε θέματα ψηφιακού εγγραμματισμού, ώστε να δημιουργήσει μια μελλοντική ομάδα συνεργασίας στο ευρωπαϊκό αυτό πρόγραμμα. Έτσι αποτάθηκε και συνεργάστηκε με συγκεκριμένους εταίρους όπως το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Παιδαγωγικό Τμήμα, το Σχολείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό τμήμα, το Δίκτυο Άλφα, Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας και τα Αρχεία Χαρτογραφικής Κληρονομιάς των Γενικών Αρχείων του Κράτους. Επιπλέον απευθύνθηκε και σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης που αντιμετώπιζαν έντονα το πρόβλημα αυτό στην περιοχή τους, όπως οι δήμοι Πολυκάστρου, (Στρατόπεδο Νέας Καβάλας) και Δέλτα, (Στρατόπεδο Αναγνωστοπούλου). Επίσης απευθύνθηκε και σε αντίστοιχα ιδρύματα και φορείς από το εξωτερικό όπως το Πανεπιστήμιο Μασσαλίας, Aix-Marseille (ESPE), στη Γαλλία και την Οργάνωση για τα δικαιώματα των νέων και των προσφύγων, (HRYO) στο Παλέρμο της Σικελίας. Όλοι οι άνω προβαλλόμενοι φορείς εκδήλωσαν ενδιαφέρον για συνεργασία. Η συγγραφή της αίτησης προσπάθησε να καλύψει όλες τις παραμέτρους του προγράμματος όπως ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού, η υλοποίηση αλλά και η συνεχής και διαμορφωτική αξιολόγηση και τροποποίηση των επιμορφωτικών δράσεων ανάλογα με τις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες και συνθήκες που εμφανίζονταν στους χώρους φιλοξενίας των προσφύγων. Η αίτηση είχε τίτλο Xenios Zeus, Managing the refugee and migrant flows through the development of educational and vocational frames for children and adults. Το έργο ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2016, είχε διετή διάρκεια και ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2018.

3. Σκοπός και Στόχοι

Το συγκεκριμένο λοιπόν έργο, έχει ως σκοπό να βελτιώσει και αντιμετωπίσει την υπάρχουσα κατάσταση της ύπαρξης προσφυγικών πληθυσμών στην Ευρώπη υπό ένα επιμορφωτικό, ψυχοκοινωνικό και εκπαιδευτικό πρίσμα. Ως προς την ψυχοκοινωνική κατεύθυνση, αξιοποιήθηκε η τεχνογνωσία του Δικτύου Άλφα, προκειμένου να δημιουργηθεί μια θετική, υποστηρικτική και συνεργαζόμενη κοινότητα μεταξύ των παιδιών και ενηλίκων προσφύγων-μεταναστών, με στόχο την υποστήριξή τους. Στο πλαίσιο του γεωγραφικού εγγραμματισμού, η δράση των Αρχείων Χαρτογραφικής Κληρονομιάς των Γενικών Αρχείων του Κράτους λειτούργησε ενισχυτικά με τη θεματική της χαρτογραφικής γνώσης, αξιοποιώντας την ανάπτυξη των νέων ψηφιακών τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας στα θέματα της γεωγραφίας, του προσανατολισμού και της τοπικής και ευρωπαϊκής πληροφόρησης.

Η ΠΑΚΜ ως συντονιστής του έργου μαζί με τους συνεργάτες-φορείς καθώς και τους εμπειρογνώμονες σε θέματα προσφύγων-μεταναστών, μέσα από μια σειρά συναντήσεων, ανταλλαγής ιδεών και προτάσεων, σχεδίασε, δημιούργησε και διαμοίρασε αρχικά έναν οδηγό καλωσορίσματος για τους πρόσφυγες-μετανάστες και τα παιδιά τους. Στη συνέχεια διαμοιράστηκε και εφαρμόστηκε μέσω επιμορφωτικών δράσεων, μια έντυπη αλλά και διαδικτυακή εργαλειοθήκη με εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό υλικό καθώς και οδηγίες για μια σειρά από εκπαιδευτικά μαθησιακά σενάρια και προγράμματα απευθυνόμενα στο συγκεκριμένο κοινό.

Ο κύριος λοιπόν σκοπός του έργου αναλυτικά ήταν η όσο το δυνατόν ομαλή προσαρμογή και ενσωμάτωση στις κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνθήκες των προσφύγων-μεταναστών, η εξοικείωση με την τοπική και εθνική κατ' επέκταση πολιτιστική κουλτούρα καθώς και η ανάπτυξη της γλωσσικής παιδείας με τη χρήση υπολογιστών, αλλά και η ευαισθητοποίηση τόσο των ίδιων

όσο και όλων των εμπλεκόμενων φορέων και κατ' επέκταση των τοπικών και ευρύτερων κοινωνιών σε θέματα διαφορετικότητας, ανεκτικότητας, συνεργασίας, κουλτούρας, διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΠΔΚΜ, ως συντονιστής, βρισκόταν σε διαρκή επικοινωνία και συνεργασία με τους παραπάνω δήμους καθώς και με αντίστοιχους εμπειρογνώμονες σε θέματα προσφύγων-μεταναστών, καθώς και σε θέματα γλωσσικά, διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, εκπαιδευτικών μεθόδων, επιμόρφωσης αλλά και αξιολόγησης και αναμόρφωσης του συγκεκριμένου έργου ώστε να παρουσιάσει επιτυχή αποτελέσματα. Απώτερος στόχος ήταν αφενός να αναπτυχθούν σχέσεις εμπιστοσύνης με τον τοπικό πληθυσμό, αφετέρου, ο συγκεκριμένος προσφυγικός πληθυσμός να προετοιμαστεί για την ομαλή ενσωμάτωση στα δεδομένα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας αλλά και για μια πιθανή και μελλοντική μετάβασή του στο εξωτερικό μέσω της εκμάθησης μιας δεύτερης ξένης γλώσσας και της ανάπτυξης δεξιοτήτων στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, (ΤΠΕ).

Μέσα από την όλη δράση η προσπάθεια του προγράμματος για τη διδασκαλία της ελληνικής ή της αγγλικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας στόχευσε στη σταδιακή ανάπτυξη γλωσσικών/επικοινωνιακών δεξιοτήτων, των προσφύγων-μεταναστών καθώς επίσης και στην εξοικείωση τους με την πολυγλωσσία και την πολιτισμική διαφορετικότητα, (Minuz, & Borri, 2017).

Οι εταίροι-φορείς και συνεργάτες του έργου, εργάστηκαν τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν το υλικό, ενώ συνδιοργάνωσαν και μια σειρά παράλληλων δραστηριοτήτων ενημέρωσης καθώς και επιμόρφωσης των εθελοντών-επιμορφωτών που ανέλαβαν την εφαρμογή της δράσης στα κέντρα επιμόρφωσης των προσφύγων. Την όλη αυτή προσπάθεια θα πρέπει εδώ να τονιστεί στελέχωσαν με τον ενθουσιασμό και το μεράκι τους ένας σημαντικός αριθμός εθελοντών-επιμορφωτών, οι οποίοι μετείχαν στις επιμορφωτικές δράσεις των πανεπιστημιακών φορέων και την μετέπειτα αποτελεσματική ανάπτυξη του γλωσσικού και άλλων εγγραμματισμών των προσφύγων-μεταναστών στα κέντρα επιμόρφωσης στο Στρατόπεδο Αναγνωστοπούλου στα Διαβατά και στο Στρατόπεδο της Νέας Καβάλας στο Πολύκαστρο.

Ο ρόλος των εταίρων από το εξωτερικό (Ιταλία, Γαλλία) ουσιαστικά στόχευε στην ανταλλαγή ιδεών, προβλημάτων και τρόπων αντιμετώπισης καθώς και ορθών πρακτικών και αποτελεσματικών επιμορφωτικών μεθόδων στο συγκεκριμένο θέμα. Αναλυτικά, η Ιταλία με την H.R.Y.O. δημιούργησε και προώθησε ένα δίκτυο υποστήριξης στα γνωστά Κέντρα Υποδοχής Προσφύγων ή Hotspots, για την εφαρμογή και αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη νεολαία, βάσει και της δικής της εμπειρίας από την αντιμετώπιση του αντίστοιχου προβλήματος της εισροής προσφύγων μεταναστών τόσο από τη Συρία όσο και από την Αφρικανική ήπειρο. Από την άλλη πλευρά, η Γαλλία αποτελεί μια άλλη μεγάλη πύλη εισόδου για τους πρόσφυγες-μετανάστες τόσο από την Αφρικανική ήπειρο όσο και από την ανατολή και η σχετική εμπειρία της σε αντίστοιχα θέματα όπως ενσωμάτωση, εκπαίδευση και προσαρμογή των προσφύγων-μεταναστών εμπλούτισε τις γνώσεις και εμπειρίες των εμπλεκόμενων εμπειρογνομόνων και συμμετεχόντων του προγράμματος.

Είναι γεγονός ότι εδώ και αρκετό καιρό η Ελλάδα, η Ιταλία και η Γαλλία δέχονται συνεχώς στο έδαφός τους πρόσφυγες-μετανάστες. Το συγκεκριμένο ευρωπαϊκό πρόγραμμα αποτελεί μια αξιολογική ευκαιρία, ώστε ευρωπαϊκές χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοιες καταστάσεις να συνεργαστούν, να ανταλλάξουν πρακτικές, τρόπους χειρισμού προβλημάτων, αντιμετώπισης δυσπιστίας, ακόμη και εχθρικών ενεργειών, ενσωματώνοντας όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά τους πρόσφυγες-μετανάστες στην τοπική καθημερινότητα και κοινωνία.

4. Οι Δράσεις

Το έργο αφορά κυρίως την αύξηση της ευαισθητοποίησης των τοπικών και ευρύτερων κοινωνιών αλλά και την ανάπτυξη του γλωσσικού και τεχνολογικού εγγραμματισμού των προσφύγων-μεταναστών, μέσω τριών βασικών αξόνων-προτεραιοτήτων:

1. Τη δημιουργία και ανάπτυξη μιας εργαλειοθήκης, έντυπης αλλά και ηλεκτρονικής-διαδικτυακής η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε κάθε περίπτωση και κυρίως από τα έξυπνα κινητά των προσφύγων-μεταναστών, ένα σημαντικό εργαλείο που τους ακολουθούσε σε κάθε πτυχή της καθημερινότητάς τους. Το περιεχόμενό της αφορά το υλικό, καθώς και την οργάνωση της επιμόρφωσης που απευθύνεται σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες, που εφαρμόστηκε και αξιολογήθηκε στην πράξη στα κέντρα υποδοχής προσφύγων από τους εθελοντές-επιμορφωτές και έχει παράλληλα τη δυνατότητα αξιοποίησής της από μελλοντικούς χρήστες.

2. Την οργάνωση και υλοποίηση ημερίδων διάχυσης και ενημέρωσης από την ΠΚΔΜ στην Ελλάδα, και τους αντίστοιχους συνεργαζόμενους φορείς στην Ιταλία και τη Γαλλία. Αυτές αφορούσαν και απευθύνονταν σε επιμορφωτές, καθηγητές, εκπαιδευτικούς, ερευνητές, την τοπική κοινωνία και κάθε ενδιαφερόμενο φορέα που θα αναλάμβανε δράση σχετικά με το θέμα της εκπαίδευσης των προσφυγικών-μεταναστευτικών ροών, προκειμένου να ανταλλάξουν ιδέες, λύσεις σε προβλήματα και καταστάσεις, μεθοδολογία επιμόρφωσης και καλές πρακτικές.

3. Την αξιοποίηση και συνεχή ενημέρωση αλλά και τροποποίηση της όλης εργαλειοθήκης από μελλοντικούς χρήστες και τη συνεχή χρήση της διαδικτυακής πλατφόρμας και των ρουμπρικών αξιολόγησης για τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας του συνολικού προγράμματος, βάσει των εκάστοτε αναγκών των προσφύγων-μεταναστών σε κάθε χώρα της Ευρώπης αλλά και του κόσμου εκτενέστερα. Η εργαλειοθήκη είναι ευέλικτη και προσαρμοσμένη στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες και ανάγκες των χρηστών-μεταναστών, εστιασμένη σε επικοινωνιακές κυρίως προσεγγίσεις καθώς και σε μια εν δυνάμει αναπτυξιακή εκπαιδευτική πορεία, (Pennsylvania Migrant Education Program Toolkit, 2018) και (Scientific Committee in Support of Refugee Children, 2017).

Απώτερος στόχος είναι γενικότερη αξιοποίηση του έργου καθώς και η διάχυση και δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και ιθύνοντες, τις τοπικές κοινωνίες καθώς και σε κύριους, αρμόδιους διοικητικούς και επιτελικούς φορείς λήψης αποφάσεων και ενεργειών, στοχεύοντας στην όσο το δυνατό επιτυχή προσαρμογή και ενσωμάτωση των προσφύγων-μεταναστών στην ευρωπαϊκή γη.

5. Μεθοδολογία Επιμόρφωσης και Συγγραφής του Εκπαιδευτικού Υλικού

Το εκπαιδευτικό-επιμορφωτικό υλικό που σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε από τους πανεπιστημιακούς φορείς στηρίχθηκε πάνω στις αρχές της διαπολιτισμικότητας, (Inter-Culturalism), (Walters et al, 2009), καθώς και στις αρχές της πολυτροπικής διδασκαλίας, (Multimodal teaching and training), (Kress, 2001), (Kress et al, 2004) με ενεργή συμμετοχή των μαθητών, (Active learning), (Auster et al, 2011). Έτσι οι επιμορφωτικές αυτές σειρές των μαθησιακών αντικειμένων επικεντρώθηκαν πρωτίστως στην εικόνα και το βίντεο καθώς και στη διαδραστικότητα της διδακτικής διαδικασίας με τη διαρκή συμμετοχή των επιμορφούμενων προσφύγων-μεταναστών. Παράλληλα και μέσω των πόρων του προγράμματος, τα κέντρα εκπαίδευσης προσφύγων στις δομές φιλοξενίας, εξοπλίστηκαν με φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές και ταμπλέτες, όπου και μέσω της παροχής ασύρματου δικτύου, εμπλούτισαν τη διδασκαλία και τις μαθησιακές πηγές, με λογισμικά, βίντεο, εικόνες και άρθρα από το διαδίκτυο. Μέσω της εφαρμογής των ρουμπρικών αξιολόγησης στους χώρους επιμόρφωσης και την ανάλυση των αποτελεσμάτων διαπιστώθηκε ότι οι μεθοδολογικές αυτές διδακτικές κατευθύνσεις, ενίσχυσαν τη συμμετοχή των προσφύγων-μεταναστών και συνέβαλαν σε σημαντικό βαθμό στην

αποτελεσματική εκμάθηση των θεματικών που προσφέρονταν, όπως Γλώσσα και Νέες Τεχνολογίες.

6. Ο Συντονισμός και η Διαχείριση του Προγράμματος

Το έργο του συντονισμού και της διαχείρισης ενός τόσο φιλόδοξου και σημαντικού επιμορφωτικού προγράμματος προφανώς έκρυβε αρκετές δυσκολίες και προβλήματα. Τα κύρια θέματα που αντιμετωπίστηκαν ήταν ο συντονισμός των φορέων αναφορικά με τις ημερομηνίες παράδοσης του παραγόμενου επιμορφωτικού και εκπαιδευτικού υλικού. Επίσης η επικοινωνία με τις κατά τόπους αυτοδιοικήσεις ώστε να οργανωθούν οι ημερίδες διάχυσης καθώς και η μεταφορά και είσοδος στις δομές, των εθελοντών-επιμορφωτών. Επιπλέον και όσον αφορά στο οικονομικό κομμάτι, ήταν και είναι σημαντικός ο συχνός έλεγχος των εξόδων και ο ορθός καταμερισμός των ποσών που αναλογούν ώστε να υπάρχει, τόσο διαφάνεια, όσο και συνεχής επαλήθευση των εξόδων βάσει των προβλεπόμενων ποσών στην κάθε κατηγορία του έργου. Για να επιτευχθούν αυτά και να συντονιστεί όσο τον δυνατό καλύτερα το έργο ακολουθήθηκε η εξής πορεία. Καθιερώθηκε συχνή επικοινωνία με όλους τους εταίρους μετά την εισαγωγή και την εναρκτήρια συνάντηση έργου. Επίσης υπήρχε ανελλιπής επικοινωνία και με την εθνική μονάδα ΙΚΥ για την επίλυση όλων των ζητημάτων που αφορούν την εταιρική σχέση συνολικά αλλά και για κάθε συγκεκριμένο εταίρο. Παράλληλα είχαν υπογραφεί διμερείς συμφωνίες συνεργασίας με όλους τους εταίρους για την επίτευξη όλων των στόχων καθώς και των παραδοτέων-συμφωνηθέντων. Υπήρξε καθημερινή παρακολούθηση αναφορικά με την ανάπτυξη του έργου και ηλεκτρονική ενημέρωση του διαδικτυακού Εργαλείου Κινητικότητας, (Mobility Tool) εκ μέρους του συντονιστικού οργάνου. Επιπλέον, οι εταίροι είχαν ετοιμάσει και διανέμει συμβάσεις εργασίας σε όλους τους ενδιαφερόμενους εθελοντές- εκπαιδευτές που επισκέπτονταν τις δομές φιλοξενίας και τα κέντρα επιμόρφωσης παρέχοντας εθελοντικά επιμορφωτικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες στους πρόσφυγες-μετανάστες. Η συντονιστική ομάδα λοιπόν εκπόνησε ένα σχέδιο διαχείρισης έργου το οποίο και έγινε προσπάθεια να ακολουθείται από όλους τους εταίρους και για κάθε κατηγορία του έργου. Αυτό το σχέδιο αφορούσε τις μεθόδους συνεργασίας και επικοινωνίας (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ηλεκτρονικές συναντήσεις, πρότυπα εγγράφων, αρχεία Cloud), παρακολούθηση της προόδου (email, μηνιαίες εκθέσεις, ιδέες και προτάσεις, παραδοτέα και προθεσμίες), και επιπλέον προσπάθεια επίλυσης σχετικών δυσκολιών και προβλημάτων, ενημέρωση και έλεγχο σε λογιστικά φύλλα και νομικά έγγραφα.

Κάθε εταίρος-συνεργάτης συμμετείχε σε τακτικές και έκτακτες συναντήσεις, όπου εξετάζονταν όλες οι παράμετροι του έργου, προτείνονταν λύσεις σε προβλήματα ή και δυσκολίες που ανέκυπταν και έτσι συναποφασίζονταν συγκεκριμένη πορεία επίλυσης και προόδου του έργου ως προς τον τελικό σκοπό και τους στόχους του.

Επιπλέον, ο συντονιστής σε περιόδους αυξημένων προβλημάτων τα οποία και απαιτούσαν άμεση επίλυση ενεργούσε άμεσα ώστε να τα περιορίσει καθώς και να ενημερώσει όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη. Επίσης, η ομάδα έργου διατηρεί αρχείο όλων των απαραίτητων νομικών και οικονομικών εγγράφων, τόσο σε ηλεκτρονική μορφή όσο και σε έντυπη. Επιπροσθέτως όλοι οι εταίροι διατηρούν ένα ταξινομημένο αρχείο όλων των εγγράφων που τους αφορούν.

Γενικά, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η ομάδα έργου, καθιέρωσε έναν συλλογικό και διαφανή τρόπο διαδικασίας διαχείρισης του έργου, διασφαλίζοντας έτσι ότι όλα τα συμμετέχοντα μέλη έχουν μια συνεχή και εμπεριστατωμένη εικόνα του έργου ανά πάσα στιγμή. Η αποτελεσματική, παραγωγική και σταθερή πορεία του έργου αλλά και η καθημερινή επικαιροποιημένη παρακολούθηση των επιμέρους δράσεων με άμεση και αποτελεσματική επικοινωνία με όλα τα μέλη είναι υψίστης σημασίας για την επιτυχία ενός αντίστοιχου έργου.

7. Συμπεράσματα

Το συγκεκριμένο ευρωπαϊκό πρόγραμμα, αρκετά φιλόδοξο αλλά και δύσκολο στην εφαρμογή του αποτέλεσε μια πραγματική εμπειρία τόσο σε επίπεδο διαχείρισης όσο και σε επίπεδο συνεργασίας αλλά και δημιουργίας και παιδαγωγικής εφαρμογής καινοτόμων εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών μεθόδων. Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σε ένα μη οργανωμένο και συχνά μη λειτουργικό εργασιακό περιβάλλον (Δομές Φιλοξενίας) με τη συμμετοχή επιμορφούμενων, οι οποίοι χρήζανε ιδιαίτερης στήριξης αλλά και παιδαγωγικής λόγω των πρότερων βιωμάτων του πολέμου και της προσφυγιάς. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι όλοι οι εταίροι-συμμετέχοντες του έργου ήταν και είναι πεπεισμένοι για την αναγκαιότητα των δράσεων και την εισαγωγή του υλικού αυτού καθώς και των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στις δομές φιλοξενίας αλλά και στα σχολεία εκτενέστερα. Η πεποίθηση είναι πως οι δράσεις, θα συμβάλλουν σε μια απρόσκοπτη προσαρμογή των προσφύγων-μεταναστών στο σημερινό κοινωνικό περιβάλλον και θα βοηθήσουν στην αποτελεσματική απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων οι οποίες θα τους οδηγήσουν σε μια πιο ομαλή ενταξιακή πορεία στο κοινωνικό αλλά και εργασιακό γίγνεσθαι. Συνεπώς, όλοι οι συμμετέχοντες εργάστηκαν με αυτό το κοινό όραμα, πάνω στην κατάρτιση των προσφύγων-μεταναστών, δημιούργησαν εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό υλικό και συνέβαλλαν με τη σειρά τους στην αντιμετώπιση αυτής της ξαφνικής κρίσης των προσφυγικών ροών στις συγκεκριμένες περιοχές. Περαιτέρω, το έργο αυτό έχει ως προοπτική, τόσο το επιμορφωτικό διαδικτυακό εργαλείο όσο και το ηλεκτρονικό και έντυπο αποθετήριο, αλλά και η εμπειρία της μετοχής στη συγκεκριμένη επιμόρφωση, να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση και εμπλουτισμό, όπου υπάρχει αντίστοιχο πρόβλημα επιμόρφωσης και ενσωμάτωσης προσφυγικών ρευμάτων τόσο στον ελλαδικό χώρο, τη Γαλλία και την Ιταλία όσο και ανά την Ευρώπη και τον κόσμο.

Βιβλιογραφία

- Auster, E. R., & Wylie, K. K. (2006). Creating active learning in the classroom. A systematic approach. *Journal of Management Education*, 30(2), 333–353.
- EU (2015). Joint Report of the Council and the Commission on the implementation of the strategic framework for European cooperation in education and training, *Journal of the European Union*, (ET 2020).
- EU (2017). *The Eu and the Refugee Crisis*, Directorate-General for Communication (European Commission).
- Eurostat (2016). *Migration and migrant population statistics*. Ανακτήθηκε από <https://goo.gl/n1a3e6> την 1 Σεπτεμβρίου 2018.
- Kress, G., Jewitt, C., Bourne, J., Franks, A., Hardcastle, J., Jones, K., & Reid, E. (2005). *English in urban classrooms: A multimodal perspective on teaching and learning*. London, UK: Routledge Falmer
- Minuz, F., & Borri, A. (2017). Literacy and language teaching: tools, implementation and impact. In J. C. Beacco, H. J. Krumm, D. Little, & P. Thalgott (Eds.), *The linguistic integration of adult migrants. Some lessons from research*. Berlin/Boston: De Gruyter.
- Pennsylvania Migrant Education Program Toolkit, (2018). *Commonwealth of Pennsylvania Department of Education*. Retrieved from <https://www.education.pa.gov/Documents/K-12/Migrant%20Education/Guidance%20and%20Program%20Toolkit.pdf>.
- Scientific Committee in Support of Refugee Children. (2017). *Refugee education project: A. Assessment report on the integration project of refugee children in education (March 2016-April 2017), B. Proposals for the education of refugee children during the 2017-2018 school year*. Athens: Ministry of Education Research and Religious Affairs. Retrieved from http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/CENG_Epistimoniki_Epitropi_Prosfygon_YPETH_Apotimisi_Protaseis_2016_2017_070_.pdf
- UNHCR, 2019. Greece Sea arrivals dashboard. Ανακτήθηκε από <https://goo.gl/azKpHw> την 1 Μαρτίου 2019.
- Walters, L.M., Garii, B., & Walters, T., (2009). Learning globally, teaching locally: incorporating international exchange and intercultural learning into pre-service teacher training. *Intercultural Education*, 20(1), 151–158.

Ιστότοποι

<http://xenioszeus.kmaked.eu/index.php/el> (Προσβάσιμος την 1/3/2019)